

MARK TWAIN

Un yankeu
din Connecticut
la curtea regelui Arthur

Traducere de Radu TĂTĂRUCĂ

CARTIER

CARTIER®

Editura Cartier, SRL, str. București, nr. 68, Chișinău, MD2012.

Tel./fax: 24 05 87, tel.: 24 01 95. E-mail: cartier@cartier.md

Editura Codex 2000, SRL, Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2, București.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Difuzare:

București: Strada Toamnei, nr. 24, sectorul 2.

Tel./fax: 210 80 51. E-mail: codexcartier@gmail.com

Chișinău: bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, sectorul Ciocana. Tel.: 34 64 61.

Cărțile CARTIER pot fi procurate în toate librăriile bune din România și Republica Moldova.

LIBRĂRIILE CARTIER

Casa Cărții, bd. Mircea cel Bătrân, nr. 9, Chișinău. Tel.: 34 64 61.

Librăria din Hol, str. București, nr. 68, Chișinău. Tel.: 24 10 00.

Librăria Vărul Shakespeare, str. Șciusev, nr. 113, Chișinău. Tel.: 23 21 22.

Colecția *Verde* este coordonată de Victoria Dumitrașcu

Editor: Gheorghe Erizanu

Lector: Inga Druță

Coperta seriei: Vitalie Coroban

Coperta: Vitalie Coroban

Design: Vasile Țugui

Tehnoredactare: Vasile Țugui

Prepress: Editura Cartier

Țipar: Combinatul Poligrafic (nr. 62153)

Mark Twain

UN YANKEU DIN CONNECTICUT LA CURTEA REGELUI ARTHUR

Ediția I, ianuarie 2007

© Editura Cartier, 2007, pentru prezenta versiune românească.

Această ediție a apărut în 2007 la Editura Cartier. Toate drepturile rezervate.

Cărțile Cartier sunt disponibile în limita stocului și a bunului de difuzare.

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Twain, Mark

Un yankeu din Connecticut la curtea regelui Arthur / Mark Twain; cop.: Vitalie Coroban. – Ed. I.
– Ch.: Cartier, 2007 (Combinatul Poligr.). – p. 456 – (Col. "Verde" / coord. col. Victoria Dumitrașcu).

ISBN 978-9975-949-25-5

1200 ex.

821.111.(73)-31

T97

ISBN 978-9975-949-25-5

Prefață

Legile și obiceiurile aspre la care se referă această povestire țin de istorie și tot de istorie țin momentele prin care sunt zugrăvite. Nu se susține că aceste legi și obiceiuri au existat în Anglia secolului al șaselea; nu, se pretinde doar că atâta vreme cât ele existau în civilizația engleză și în altele în epoci mult mai apropiate, e îndreptățit să se considere că a le presupune practicate și în acele zile nu e calomnios pentru secolul al șaselea. Cineva se poate chiar socoti îndrituit a deduce că, oricare ar fi lipsit dintre aceste legi și obiceiuri, în acea vreme îndepărtată, locul i-ar fi fost suplinit cu vrednicie de o uzanță și mai rea.

Nu se dezbate în această carte chestiunea privitoare la existența unui lucru cum ar fi dreptul divin al monarhilor. A fost considerată prea dificilă. Că în fruntea unei națiuni trebuie să stea o persoană cu un caracter nobil și cu o pricepere ieșită din comun e vădit și incontestabil; că nimeni în afara divinității nu poate alege fără greș acest cap e de asemenea vădit și incontestabil; apoi, că divinitatea trebuie să facă această selecție, este de aseme-

nea vădit și incontestabil; prin urmare, că El într-adevăr o face, așa cum se susține, este o deducție inevitabilă. Astea, vreau să zic, până când autorul acestei cărți a dat peste Pompadour, Lady Castlemaine și alte cârmuitoare de soiul ăsta; acestea au fost atât de dificil de încadrat în schemă, încât s-a considerat mai potrivit de urmat alt curs în această carte (care trebuie să apară la toamnă), apoi să aprofundez și să limpezesc chestia asta în altă carte. E de la sine înțeles că trebuie clarificată și oricum nu am ceva anume de făcut iarna viitoare.

Mark Twain

O lămurire

Am dat peste necunoscutul bizar despre care vreau să vă vorbesc la castelul Warwick. M-a atras prin trei lucruri: simplitatea neprefăcută, miraculoasa familiaritate cu armurile vechi și tihna tovarășiei sale, numai el vorbind. Ne-am nimerit împreună, cum li se întâmplă oamenilor obișnuiți, la coada turmei de vizitatori, iar el a început dintr-odată să spună lucruri care mi-au trezit interesul. Pe când vorbea înainte domol, plăcut, curgător, părea că alunecă pe nesimțite din lumea și din timpul ăsta într-o eră îndepărtată și un ținut uitat de mult. A țesut treptat o asemenea vrajă în jurul meu încât mi s-a părut că mă mișc printre fantomele, umbrele, praful și mucegaiul unui trecut cenușiu, stând de vorbă cu o relicvă a lui. Întocmai cum aș fi vorbit eu despre cei mai apropiați prieteni ai mei, ori dușmani, ori cei mai cunoscuți vecini, așa îmi vorbea dânsul despre sir Bedivere, sir Launcelot of the Lake, sir Galahad și toate celelalte nume mari ale Mesei Rotunde. Cât de bătrân, bătrân, nespus de bătrân, șters, smochinit, mucegăit și vetust devenise tot

depănând. Se întoarce deodată către mine și zice, cum ai vorbi despre vreme ori despre alte fleacuri:

– Ai auzit de transmigrația sufletelor? Dar despre teleportarea epocilor... a corpurilor?

Îi răspund că nu am auzit. Era atât de puțin interesat, cum e lumea când vorbește despre vreme, încât nici n-a băgat de seamă dacă i-am răspuns au ba. Nici după jumătate de secundă, tăcerea a fost întreruptă de bâzâiala ciceronului angajat:

– Tunică de zale, secolul șase, perioada regelui Arthur și a Mesei Rotunde, considerată ca aparținând cavalerului sir Sagramor Dornicul; uitați-vă la gaura rotundă în împletitura de zale, în stânga pieptului; nu i s-a putut determina natura. Se presupune că ar fi fost făcută după inventarea armelor de foc de un glonte tras, probabil anume, de unul dintre soldații lui Cromwell.

A zâmbit cunoștința mea – nu era un zâmbet modern, ci unul care trebuie să fi ieșit din uz cu multe, multe veacuri în urmă – a mormăit ca pentru sine:

– Băgați la cap! Am văzut cum a fost făcută. A adăugat după o pauză: Chiar eu am făcut-o.

Când mi-am revenit din șocul electric al observației sale, dispăruse.

Am rămas întreaga seară lângă cămin, la Warwick Arms, cufundat într-un vis despre timpuri străvechi, pe când ploaia bătea în geamuri, iar vântul urla în streșini și pe la colțuri. Din vreme în vreme, mă afundam în vechea carte fermecată a lui sir Thomas Malory, înfruptându-mă

din belșugu-i de minunății și aventuri, respirând prospețimea arhaicelor nume și iarăși visam. S-a făcut în cele din urmă miezul nopții, am mai citit o poveste, ca o dușcă de somn, cea care urmează și anume:

CUM A UCIS SIR LAUNCELOT DOI URIAȘI ȘI A ELIBERAT UN CASTEL

Degrabă după aceea i-au venit împotriva doi uriași înarmați până-n dinți, cu două ghioage îngrozitoare în mâini. Sir Launcelot și-a pus scutul dinainte, a parat lovitura unui uriaș și cu spada i-a despărțit căpățâna de trup. Văzând tovarășul său aceasta, a luat-o la goană, de parcă era nebun, de frica îngrozitoarelor lovituri, iar sir Launcelot după el, cu toată strășnicia sa; îl pâlî în umăr și-l despică până la brâu. Pe urmă, sir Launcelot a intrat în castel, iar acolo i-au ieșit înaintea trei șiruri de doamne și domnițe, au îngenuncheat înaintea-i și i-au mulțumit Domnului și sie pentru izbăvire.

– Iată, domnule, au zis, pe cele mai multe dintre noi ne țin aici închise de șapte ani și lucrăm tot felul de mătăsuri pentru a ne agonisi hrana; suntem toate de viță nobilă, binecuvântat fie ceasul când te-ai născut, cavaler. Căci te-ai învrednicit de cea mai de laudă ispravă pe care s-o fi făcut un cavaler pe lume, căreia îi vom păstra amintirea și tot ce te rugăm e să ne destăinui numele ca să spunem prietenilor noștri cine ne-a eliberat din temniță.

– Frumoase domnițe, numele meu este sir Launcelot du Lake. Și-a luat apoi rămas-bun de la ele, încredințându-le lui Dumnezeu. A încălecat pe cal și a călătorit prin

multe țări străine și sălbatice, peste ape și văi, cu rea și puțină odihnă. În cele din urmă, norocul l-a dus într-o noapte la niște curți mândre și acolo a dat peste o doamnă bătrână, care l-a găzduit cu bunăvoință și unde au prins inimă și el, și calul. Iar când a venit vremea să se culce, gazda l-a dus la un iatac, deasupra portalului. Sir Launcelot a lepădat armele, și-a pus alături harnașamentul, s-a băgat în pat și curând adormi. Nu mult după aceea, a venit cineva călare și a lovit în poartă cu mare grabă. Când a auzit, sir Launcelot s-a sculat, a privit pe fereastră și a văzut în lumina lunii trei cavaleri venind asupra celui singur, toți cu săbiile scoase. Acesta le-a făcut față cu vitejie, apărându-se.

– Pe cinstite, a zis sir Launcelot, acolo-i un cavaler pe care o să-l ajut, căci rușine mi-ar fi să văz trei cavaleri pe unul, iar de-i ucis, părtaș voi fi la moartea lui. Pe dată și-a luat harnașamentul, a coborât pe fereastră cu un cearșaf la cei patru cavaleri și le-a glăsuț cu putere:

– Domniile Voastre, veniți la mine și lăsați lupta cu acest cavaler. Atunci toți trei l-au părăsit pe sir Kay, s-au întors către sir Launcelot și s-a pornit mare luptă, căci s-au năpustit toți trei și l-au lovit multe lovituri, asaltându-l din toate părțile.

Apoi sir Kay a luat poziție pentru a-l ajuta pe sir Launcelot.

– Nu, domnule, spuse el, niciun ajutor din partea Domniei Tale, de vreme ce sunt aici, lasă-mă singur cu ei. Pentru plăcerea cavalerului, sir Kay i-a făcut pe voie și a stat deoparte. Îndată, cu șase lovituri, sir Launcelot i-a culcat la pământ.

Atunci au strigat toți trei:

– Domnule cavaler, ne supunem ție ca unuia cu o putere fără seamăn.

– Cât despre asta, a spus sir Launcelot, nu mie vă veți supune, ci lui sir Kay Seneșalul; doar cu acest legământ vă las în viață, altfel nu.

– Mândre cavaler, ziseră, asta ne e peste poate; pe sir Kay l-am fugărit până aici și l-am fi dovedit de n-ai fi fost tu, de aceea nu-i drept să ne supunem lui.

– Dacă-i așa, a spus sir Launcelot, cumpăniți bine, voia voastră să alegeți de muriți sau trăiți, căci de va fi supunere, va fi către sir Kay.

– Mândre cavaler, au zis atunci, pentru viețile noastre vom face astfel cum poruncești.

– Cătați atunci, a spus sir Launcelot, să fiți la curtea regelui Arthur la Rusalii și acolo vă veți închina reginei Guenever, pentru milă și iertare, și spuneți că sir Kay v-a trimis ca prinși ai ei.

Dimineața sir Launcelot s-a sculat devreme și l-a lăsat pe sir Kay dormind. I-a luat armura și scutul, s-a înarmat cu ele, s-a dus la grajd și i-a luat calul; și-a luat binețe de la gazdă și a plecat. Nu mult după, s-a trezit și sir Kay și nu l-a aflat pe sir Launcelot. A deslușit că i-a lăsat armura și calul.

– Pe crucea mea, dar știu că va stârni ceva necaz la curtea regelui Arthur, căci cavalerii se vor semeți asupra lui, amăgiți, crezând că sunt eu; dar eu cu armura și scutul lui voi călări în pace, de bună seamă. Puțin după aceea a plecat și sir Kay, mulțumind gazdei.

Pe când puneam deoparte cartea, a fost o bătaie în ușa și a intrat străinul meu. I-am oferit o pipă și un scaun, făcându-l să se simtă bine. L-am încălzit cu un scotch fierbinte; i-am mai dat unul, apoi altul, trăgând nădejde să-i aud povestea. După a patra nadă, i-a dat drumul singur, simplu și firesc.

POVESTEA STRĂINULUI

Sunt american. M-am născut și am crescut în Hartford, statul Connecticut, în orice caz dincolo de râu, la țară. Așa că sunt cât se poate de yankeu, unul cu picioarele pe pământ, da, aproape opac la sentimente, cred, sau la poezie, cu alte cuvinte. Tata a fost fierar, unchiul veterinar, eu am fost de amândouă la început. M-am dus apoi la fabrica cea mare de armament și acolo am deprins adevărata mea meserie. Am învățat tot ce era de învățat; să fac de toate: puști, revolvere, tunuri, cazane, motoare, tot felul de mașinării care te scutesc de efort. Păi, puteam face orice-și dorea un ins, orice de pe lumea asta, nu conta ce. Iar dacă nu era născocită nicio cale rapidă de a face un lucru, eu inventam una – simplu ca bună ziua. Am ajuns contra maistru-șef cu două mii de oameni în subordine.

Numai că un om de felul ăsta e unul care are de furcă, nu încape vorbă. Cu două mii de năbădăioși sub tine, ai

din plin distracții de felul ăsta. Eu unul am avut oricum. Până la urmă mi-am găsit nașul și am încasat-o, a fost în timpul unei altercații cu răngi cu un tip căruia îi ziceam Hercule. M-a lăsat lat cu o lovitură la cap, care a făcut să plesnească totul și să-mi sară toate alea de la țeastă, fără să mai nimerească la loc. S-a făcut întuneric, n-am mai simțit și n-am mai știut nimic pentru o vreme.

Când mi-am revenit, stăteam pe iarbă sub un stejar, într-un peisaj frumos și larg de țară, numai pentru mine. Însă... nu eram singur. Mai era un tip călare, privindu-mă de sus, unul de abia ieșit dintr-o carte cu poze. Purta din cap până-n picioare o armură de pe timpuri, cu un coif în forma unui degetar cu zăbrele, avea scut, spadă și o lance uimitoare. Calul avea și el armură, un corn de oțel în frunte și un splendid valtrap de mătase roșie și verde atârna pe el până la pământ ca o plapumă.

– Măndre domn, n-ai vrea să? zice insul.

– Să vreau ce?

– Să încrucișăm armele pentru un ținut, o doamnă sau pentru...

– Ce tot bați capul? îi zic. Du-te înapoi la circul tău, că te reclam.

Și ce credeți că-mi face omul decât că se dă înapoi vreo două sute de yarzi și de acolo se năpustește asupra mea cât de tare putea trage, cu degetarul aplecat pe gâtul calului și cu lancea cea lungă drept înaintea. Am văzut că nu glumește și eram deja în copac când a ajuns.

După mintea lui, eram proprietatea sa, captura lăncii sale. Avea argumente și o droaie de avantaje; m-am gândit că-i mai sănătos să îi cânt în strună. Am făcut o înțelegere prin care aveam să-l urmez, iar el promitea să nu-mi pricinuiască vreun rău. Am coborât și am pornit, eu pe lângă cal. Am mers înainte lejer prin luminișuri și peste pâraie, de care nu-mi aminteam să le mai fi văzut, lucru care m-a cam zăpăcit și mirat, fără a ajunge la vreun circ ori zare de așa ceva. Mi-am scos din cap ideea cu circul și am hotărât că e de la un azil. Dar nici peste un azil nu am dat, puteai spune că eram cu totul încurcat. L-am întrebat cât de departe eram de Hartford. A răspuns că nici nu auzise, ceea ce am luat drept o minciună, dar n-am avut încotro. După un ceas, am zărit în depărtare un oraș adormit, în valea unui râu șerpuitor. Dincolo de el, pe deal, o fortăreață mare, cenușie, cu turnuri și turnulețe, prima pe care o vedeam pe viu. Am întins un deget:

– Bridgeport?

– Camelot, mi-a răspuns.

Necunoscutul dădea semne de moțăială. S-a surprins scăpând capul în piept și a zâmbit – acel zâmbet patetic, de altădată.

– Văd că nu mai pot continua, dar vino cu mine, e toată pusă pe hârtie, o poți citi dacă vrei.

Când am ajuns în camera lui, îmi zise:

– La început am ținut un jurnal; cu timpul, după ani, am făcut din el o carte. Cât e de atunci!

Mi-a dat manuscrisul și mi-a arătat de unde să încep.

– Pornește de aici, ce e înainte ți-am povestit deja. Era toropit de somn. Pe când ieșeam pe ușă, l-am auzit murmurând somnoros:

– Popas plăcut, mândre domn!

M-am așezat lângă cămin să-mi cercetez comoara. Prima parte, cea mai mare, era pergament îngălbenit de vreme. M-am oprit cu mai mare atenție asupra unei file, care s-a dovedit a fi un palimpsest. Sub vechiul scris vag al istoricului yankeu apăreau urme, și mai vechi și mai șterse, de pană – cuvinte și propoziții latinești, de bună seamă, fragmente de vechi legende monastice. Am dat paginile până la locul indicat de necunoscut și am început să citesc cele ce urmează.

POVESTEA TĂRÂMULUI PIERDUT

Capitolul I

CAMELOT

– Camelot... Camelot, îmi zic. Nu-mi amintesc să mai fi auzit. Pesemne, e numele azilului.

Era o gingașă și odihnitoare priveliște văratică, frumoasă ca un vis și pustie ca o duminică. Aerul era plin de aroma florilor, de zumzetul găzelor și de ciripitul păsărilor. Nici tu om, nici tu căruță, niciun semn de viață, nicio mișcare. Pe drum, mai degrabă o potecă șerpuită, erau urme de copite, iar ici și colo, de o parte și de alta pe pajiște, dâre de roți cu șine aparent late cât palma.

Deodată s-a ivit o așchie de fată de vreo zece ani, cu o cascadă de păr auriu curgându-i pe umeri. Purta pe cap o coroniță de maci roșii ca focul. Era cea mai dulce podoabă ce-am văzut-o vreodată, orice ar fi fost. Pășea agale, fără gânduri, cu pacea zugrăvită pe fața nevino-vată. Cîrcarul nu a băgat-o în seamă; ca și cum nici nu ar fi văzut-o. Cât despre ea, pe ea găteala lui fantastică nu o izbea mai mult decât ar fi făcut-o dacă l-ar fi văzut așa zi de zi. Trecea la fel de nepăsătoare ca și cum ar

fi trecut pe lângă o pereche de vaci. Dar când a fost să dea cu ochii de mine, ce schimbare! A ridicat mâinile și a rămas împietrită, cu gura căscată, ochii boldiți și înspăimântați; era imaginea curiozității uluite, cuprinse de teamă. A rămas holbându-se fascinată până am dat după un colț al crângului și ne-a pierdut din vedere. Că eu am fost cel care a uluit-o și nu celălalt era prea de tot; nu pricepeam nimic. Iar faptul că părea să mă considere bun de panoramă, neglijându-se pe sine în privința asta, era altă ciudățenie și o manifestare de mărinimie surprinzătoare la cineva atât de tânăr. Aveam la ce mă gândi. Am mers mai departe, plutind ca-ntr-un vis.

Pe măsură ce ne apropiam de oraș, au început să apară semne de viață. Din când în când treceam pe lângă o colibă dărăpănată acoperită cu stuf, cu mici ogoare și grădini cultivate la întâmplare împrejur. Era și lume, bărbați vânjoși cu plete lăptoase, care le veneau peste ochi de semănau cu niște dobitoace. Cam toți, bărbați și femei, purtau cămășoale din pânză de cânepă și niște sandale grosolane; mulți aveau colane de fier. Copiii erau cu toții în pielea goală, fără să-i pese cuiva. Toată lumea asta se zgâia la mine, vorbea despre mine, dădea buzna în bordeie să-și scoată neamul să mă vadă. Unica atenție dată celuilalt erau plecăciuni umile, strădanii rămase fără răspuns.

În oraș erau câteva case masive de piatră, presărate printre colibe acoperite cu stuf. Străzile erau mai degrabă niște ulițe jalnice, nepavate. Câini și copii goi zburdau

vioi și zgomotoși, de-a valma, în soare. Porcii umblau alandala, rămând cu un aer mulțumit, iar o scroafă to-lănită într-o băltoacă puturoasă, drept în drumul mare, se lăsa suptă de godaci. Deodată se auzi în depărtare un vuiet de fanfară militară. S-a apropiat tot mai mult și îndată s-a înșirat vederii o cavalcadă nobilă, în fala coifurilor cu panașe, a zalelor sclipitoare și a fâlfâitului de flamuri, a tunicilor scumpe, a valtrapurilor și lăncilor cu vârfuri aurite. Își croi calea impunătoare prin bălegar și porcime, printre puradei despuiți, câini veseli șiocioabe sărăcăcioase, iar noi ne-am luat după alai. Am tot mers pe alei șerpuitoare și am tot urcat, până ce am ajuns în cele din urmă pe culmea vântoasă pe care era așezat uriașul castel. A fost un schimb de chemări din corn, niște parlamentări de pe ziduri, pe care patrulau oșteni în zale și coifuri, cu halebarde pe umăr, sub fâlfâitul flamurilor cu imaginea grosolană a unui balaur. S-au deschis porțile cele mari, a fost coborâtă puntea și fruntea cavalcadei s-a prelinș înăuntru pe sub bolțile arcuite. Am venit și noi din urmă și iată-ne într-o curte vastă pietruită, cu turnuri și turnulețe înălțate spre cerul senin în cele patru laturi. Se descăleca de jur-împrejurul nostru cu multe plecăciuni și ceremonial, cu alergătură de colo, colo într-o veselă vânzoleală și amestecătură de culori și o prea plăcută vâlvă de zgomot și zăpăceală.

Capitolul II

CURTEA REGELUI ARTHUR

Cum am prins un prilej, m-am dat mai la o parte și am bătut pe umăr pe un oarecare cu o înfățișare antică, strecurându-i confidențial:

– Prietene, fii bun, ești de la ospiciu, ești numai în vizită, sau ce?

M-a măsurat cu un aer nătâng și mi-a spus:

– Sântă Fecioară, mărite domn, îmi pare că...

– Lasă, zic eu, bag seamă că ești vreun bolnav.

M-am depărtat, chibzuind, dar căutând din priviri vreun trecător teafăr care să mă lumineze. Nu peste mult, am socotit că am dat peste unul; l-am tras deoparte și i-am zis la ureche:

– N-aș putea să-l văd pe gardianul-șef un minut, doar un minut?

– Rogu-vă, nu mă stingheriți!

– Cum adică?

– Adică să-mi dați pace, dacă vorba vă e mai pe plac. Mi-a zis că e ajutor de bucătar și nu are vreme de

trăncăneală, cu toate că altfel i-ar face plăcere, căci l-ar unge la inimă să afle de unde am căpătat îmbrăcămintea. Plecând, mi-a arătat pe cineva zicând că e destul de liber pentru ce-mi trebuia mie și că pe deasupra mă și căuta de bună seamă. Era un băietan zvelt și delicat, cu ciorapi de culoarea crevetelui, care-l făceau să aducă cu un morcov despicat. Restul îmbrăcămintei era din mătase albastră, cu danteluțe și ciucuri. Avea cărlionți lungi, bălai, pe care pusese, pe o ureche, o tichie cu pene din satin roz. Arăta a fi de treabă, iar mersul trăda pe cineva mulțumit de sine. Era drăguț să-l pui în ramă. A venit la mine, privindu-mă cu o curiozitate zâmbăreață și neobrăzată și m-a înștiințat că este paj.

– Haida-del zic, nu ești decât un paragraf.

Era cam aspru din parte-mi, dar eram iritat. Totuși, nu a părut atins. Parcă nici nu pricepuse jignirea. Pe când mergeam, a început să vorbească și să râdă într-un fel copilăresc, fericit și nepăsător; dintr-odată parcă eram prieteni de când lumea. Mă întreba tot felul de lucruri despre mine și despre straiile mele, fără să aștepte răspuns, turuind încontinuu, ca și cum n-ar fi întrebat nimic și nu avea la ce aștepta răspuns, până într-un târziu când s-a întâmplat să aducă vorba că se născuse la începutul anului 513.

Am simțit că mă ia cu frig. M-am oprit și i-am zis cam anemic:

– Poate nu am auzit tocmai bine? Ia mai zi, însă rar, în ce an?

– 513.

– 513! Nu o arăți. Uite ce, băiete, sunt străin și singur; fii cinstit și onorabil cu mine. Ești în toate mințile?

Zice că da.

– Șiăștilalți, toți, sunt teferi la minte?

Zice că da.

– Iar ăsta nu e un ospiciu, adică nu e un loc unde îngrijesc nebuni?

Zice că nu.

– Păi atunci, zic, fie am ajuns lunatic, fie s-a întâmplat altceva, la fel de îngrozitor. Ia spune cinstit și adevărat, unde mă aflu?

– La curtea regelui Arthur.

Am așteptat un minut ca ideea să mă înfioare deplin, apoi am zis:

– Și după câte știi, ce an e acum?

– 528, nouăsprezece iunie.

Am simțit o slăbiciune jalnică la inimă și am bâiguit:

– Niciodată nu o să-mi mai văd prietenii, niciodată.

Ei s-or naște de acum în treisprezece veacuri.

Îmi venea să îl cred pe băiat, deși nu știam de ce. Ceva în mine părea să-i dea crezare, conștiința pesemne. Nu și judecata. Judecata s-a pus de îndată pe protestat; firesc. Nu mă pricepeam cum să o mulțumesc fiindcă știam că mărturia lumii nu ar ajuta – judecata mi-ar fi spus că sunt lunatici și ar fi respins dovezile. Dar, deodată am

avut norocul să dau chiar peste ce-mi trebuia. Știam că singura eclipsă totală de Soare din prima jumătate a secolului al șaselea a avut loc pe 21 iunie 528, *anno domini*, stil vechi și a început la 12 și 3 minute. Mai știam că nu era prevăzută nicio eclipsă totală de Soare în ceea ce pentru mine era anul prezent, adică 1879. Așadar, dacă reușeam să nu las neliniștea și curiozitatea să-mi pârpilească inima timp de patruzeci și opt de ore, aveam să știu cu siguranță dacă băiatul spunea adevărul ori ba.

De aia, fiind un om cu picioarele pe pământ din Connecticut, mi-am scos chestiunea cu totul din cap până ce urmau să-i vină ziua și ceasul, ca să-mi pot îndrepta toată preocuparea asupra momentului prezent, atent și pregătit să trag toate foloasele cu putință. Totul la timpul său, asta mi-e deviza, și scoate din el cât se poate, chiar de ai doar două perechi și un valet. Din două una, m-am gândit: dacă era tot secolul nouăsprezece, și mă aflam printre trăsnii, fără să pot scăpa, să pun mâna de îndată pe azil, ori să știu ce-i cu el. Iar dacă era într-adevăr secolul al șaselea, prea bine, nici nu-mi doream ceva mai bun; în trei luni aveam să stăpânesc toată țara, căci mă știam că iau startul din poziția omului celui mai cultivat din regat, cu cele treisprezece veacuri avans. Nu sunt cel care să tîndălească după luarea unei decizii, când trebușoara te așteaptă, așa că i-am zis pajului:

– Clarence, băiatule – au cum te-o mai fi chemând – aș vrea niște lămuriri, de se poate. Cum îi zice arătării care m-a adus aici?

– Stăpânul meu și al tău? E bunul cavaler și marele lord sir Kay Seneșalul, fratele adoptiv al domnului nostru, regele.

– Prea bine, dă-i înainte, spune-mi totul.

A avut multe de povestit, dar partea care mă interesa acum era aceasta. Spunea că sunt prizonierul lui sir Kay și că după cum erau obiceiurile aveam să fiu azvârlit în temniță și ținut acolo cu te miri ce, până eram răscum-părat de prieteni – de nu voi putrezi între timp. Vedeam că a doua alternativă era pe primul loc, dar nu m-am încurcat în gânduri negre; timpul era prea prețios. La vremea asta, masa e pe sfârșite în sala cea mare, mai zise băiatul, și de îndată ce vor porni pe trâncănit și pe dughit la greu, voi fi dus înăuntru la sir Kay, ca să mă înfățișeze regelui Arthur și vestiților lui cavaleri așezați în jurul Mesei Rotunde. Se va fâli cu felul în care m-a prins, exagerând probabil oleacă, dar nu mi-ar sta bine să-l corectez și nici nu ar fi prudent. După exhibiție, hop la zdup! Clarence însă va găsi calea să vină la mine din când în când, să-mi țină de urât și să mă ajute să-mi vestesc prietenii.

Să-mi vestească prietenii! I-am mulțumit, era tot ce puteam face și atunci a venit o slugă spunând că eram chemat. Clarence m-a dus înăuntru, m-a tras într-o parte și s-a așezat lângă mine.

Priveliștea era neobișnuită și interesantă. O sală imensă, cu pereții mai degrabă goi, da, și plină de contraste puternice. Era foarte, foarte înaltă, atât de înaltă

încât flamurile atârinate tocmai acolo, sus, de bârnele și de grinzile boltite se legănau într-un fel de amurg. Tot sus, la fiecă capăt, era câte o galerie cu balustrada de piatră – una cu muzicanți, cealaltă cu femei îmbrăcate în culori splendide. Pardoseala era din lespezi pătrate, albe și negre, cam roase de umblet și de vreme – nu i-ar fi stricat niște reparații. Cât despre podoabe, nu era niciuna, la drept vorbind, deși pe ziduri atârneau niște tapițerii imense, considerate probabil opere de artă. Voiau să fie scene de luptă, cu cai aidoma celor pe care îi decupează copiii din hârtie sau îi fac din turtă dulce. Erau încălecați de oameni în armuri din solzi, solzii fiind închipuți din găurele, încât îmbrăcămintea aducea a niște biscuiți pentru punch. Mai era un cămin mare, să-ți faci tabără în el. Cu lateralele și acoperișul ieșite în afară, din piatră cioplită și coloane, semăna cu o ușă de catedrală. De-a lungul zidurilor, stăteau oșteni cu platoșe și coifuri, înarmați doar cu halebarde, țepeni ca niște statui – chiar așa arătau.

În mijlocul acestei piețe publice cu vintre și bolți se afla o masă de stejar, numită Masa Rotundă. Era cât o arenă de circ. În jurul ei erau așezați o mulțime de bărbați, îmbrăcați în culori atât de felurite și de splendide, că îți luau ochii. Își țineau pe cap pălăriile cu pene și numai când unul se adresa direct regelui, și-o ridica o țară când începea să vorbească.

Mai toți îi trăgeau cu băutura – din coarne întregi de bou – dar rămăseseră și câțiva care încă ronțăiau la pâine

ori rodeau oase de vită. Reveneau cam câte doi câini de om. Stăteau așteptând până ce li se azvârlea un ciolan; se năpusteau atunci în regimente și divizii și se pornea o încăierare care umplea locul de o vânzoleală haotică de capete avântate, trupuri și cozi fluturânde. Furtuna de schelălăieli și lătrături făcea să amuțească orice vorbă pentru moment. Asta nu mai conta, căci lupta de câini trezea oricum un interes mai mare. Din când în când, bărbații se ridicau pentru a vedea mai bine și pentru a pune rămășaguri; la fel făceau doamnele și muzicanții, întinzându-se peste balustrade. În răstimpuri, izbucneau în exclamații de încântare. În cele din urmă, câinele învingător se întindea în voie cu osul între labe, rozându-l mârâind, tămânjind pardoseala cu grăsime, la fel ca ceilalți cincizeci, iar restul curții își relua îndeletnicirile și distracțiile.

Vorba și purtările acestor oameni erau îndeobște pline de grație și curtenitoare. Am mai băgat de seamă că ascultau cuviincios și cu seriozitate orice se spunea, de către oricine. Vreau să zic, între două încăierări de câini. Și mai sărea în ochi că alcătuiau o adunare copilăroasă și nevinovată, în care se înșirau cele mai sfruntate scorneli cu cea mai încântătoare și cuceritoare naivitate; gata și dornici să asculte minciunile altora, ba chiar să le dea crezare. Îți era peste mână să ți-i închipui amestecați în cruzimi și alte grozăvii. Cu toate astea, îi trăgeau înainte cu povești în care curgea sângele și nu înceta suferința, cu o poftă neprefăcută, care mai că m-a făcut să uit să mă înfior.